

DOCUMENT MARC PER A L'ELABORACIÓ DE LES PROPOSTES DELS GRAUS DE LA FACULTAT DE DRET

Equip de govern de la Facultat de Dret (8 d'abril de 2008)

La Facultat de Dret de la UB, com totes les universitats, està immersa en l'elaboració de les propostes dels nous graus que s'oferiran en el marc de l'EEES. Aquesta reforma dels plans d'estudis afecta tots els ensenyaments, ja que els nous plans han d'adaptar-se a uns nous paràmetres. Alguns dels plans d'estudis que seran substituïts tenien pocs anys de vida, però d'altres només havien sofert modificacions en una matriu molt allunyada en el temps. Només cal recordar que l'actual Pla d'estudis de la llicenciatura de Dret (1992) encara es basava, en molt bona mesura, en el de 1953, el qual, al seu torn, havia introduït poques modificacions al de 1944. És obvi que la societat ha experimentat canvis molt profunds en aquests darrers cinquanta anys, i sembla també evident que aquests canvis afecten els ensenyaments universitaris. La renovació dels plans d'estudis és, així, una gran oportunitat per realitzar aquesta adaptació al nou escenari i als nous temps.

Efectivament, ara tenim l'ocasió per dissenyar uns plans d'estudis que responguin millor a les exigències actuals del nostre temps. El que tenim davant és, a més, un repte molt estimulants. La Facultat ha de redactar unes propostes que siguin atractives, coherents i, sobretot, de qualitat. De la idoneïtat i de la qualitat de les nostres propostes dependrà el nostre futur, com a Facultat, a mitjà termini i a llarg termini, i la posició que ocuparem en el conjunt de les facultats de Dret i dels ensenyaments corresponents.

El fet que les propostes de grau que es facin hagin de ser validades per l'Administració i després siguin sotmeses a un seguiment i una avaluació externs constitueix, també, un repte que ha de servir per impulsar una proposta de qualitat, amb el màxim rigor.

La Facultat disposa d'un gran potencial, especialment per la qualitat i la dimensió dels seus recursos humans, i aquest potencial ha de tenir la seva traducció en les propostes dels nous ensenyaments que es facin.

Els membres de l'equip de govern estem convençuts que entre tots els que formem la Facultat de Dret —personal docent i investigador, personal d'administració i serveis i estudiants— podem treure el millor de nosaltres i elaborar unes propostes de qualitat. I tot això malgrat les condicions difícils amb què haurem de treballar els propers mesos. A la fi del mes de juny d'enguany, la Junta de Facultat haurà d'haver aprovat les cinc propostes dels cinc graus que oferirà la Facultat de Dret (Dret, Relacions Laborals, Ciència Política i de l'Administració, Criminologia i Gestió i Administració Pública). En aquest temps, les diverses comissions que hi intervindran hauran d'elaborar les respectives propostes de grau.

La redacció de les propostes de títols de grau està regulada i condicionada pel que disposen: a) el Reial decret 1393/2007, de 29 d'octubre, b) els criteris de la

Generalitat de Catalunya (Consell Interuniversitari de Catalunya), de 12 de novembre de 2007, i c) les bases reguladores de la Universitat de Barcelona aprovades pel Consell de Govern el 18 de febrer de 2008. Aquests tres documents dissenyen el marc normatiu a partir del qual cal fer les propostes de títols de grau. D'altra banda, és competència de les comissions promotores dels títols de grau (CPTG) i de les comissions de títols de grau (CTG) —la composició de les quals ha regulat la UB— i, en última instància, de la Junta de Facultat, elaborar les propostes dels graus.

L'elaboració dels nous plans d'estudis dels graus afecta els departaments i el professorat en conjunt. Per això, creiem que és convenient complementar el procediment establert en la normativa vigent amb algunes previsions que amplii i facilitin la participació de la comunitat universitària. En aquest sentit, hem establert una fase d'informació pública, en la qual tot el professorat, l'alumnat i el personal d'administració i serveis podran formular les observacions, les propostes i els suggeriments que considerin convenients, sobre la primera proposta de les respectives comissions promotores.

Per facilitar la implicació dels departaments en aquest procés, i a banda de les propostes que facin en cada moment i de les iniciatives que puguin emprendre els mateixos departaments, hem previst que la representació del professorat en les diverses comissions de titulacions de grau que ha de designar la Junta de Facultat sigui a proposta dels departaments que tenen docència en els ensenyaments equivalents actuals.

Igualment, entre les accions bàsiques destinades a facilitar la participació de tota la comunitat universitària en aquest procés, hem previst difondre una àmplia informació sobre el seu desenvolupament, mitjançant el web de la Facultat i a través de sessions informatives generals.

De la normativa que regula les noves titulacions de grau es desprèn que les propostes de grau no poden consistir, únicament, en una reducció i adequació de les assignatures tal com estan configurades avui. Estem treballant per fer uns plans d'estudis nous i descartem, per tant, una fàcil operació de cosmètica acadèmica que no faria res més que perjudicar greument la nostra institució.

La Facultat de Dret té un capital humà extraordinari —ho sabem nosaltres i ho assenyalen amb èmfasi analistes externs i independents—, en quantitat, en qualitat i diversitat. I això, no en dubtem, ens permet encarar el futur amb optimisme amb una gran oferta de graus i de postgraus.

El govern de la Facultat ha d'impulsar, com s'ha dit, l'elaboració de cinc propostes de grau. Per intentar que totes aquestes propostes de graus que oferirà la Facultat de Dret siguin coherents i obeeixin a una mateixa línia institucional, l'equip de govern de la Facultat, en estreta col·laboració amb els coordinadors de les comissions promotores, vol fixar unes orientacions bàsiques per als treballs relatius als ensenyaments respectius.

La confecció del nucli de la proposta de títol de grau, que és el pla d'estudis en sentit estricte —com a ordenació acadèmica de matèries i assignatures—, està

condicionada “per dalt” (amb assignatures de formació bàsica) i “per baix” (amb assignatures optatives), de manera que la discrecionalitat dels centres rau a assenyalar les matèries bàsiques, a modular l’optativitat i a distribuir el gruix de les assignatures obligatòries.

La totalitat del pla d’estudis ha de sumar 240 crèdits ECTS, que s’han de repartir en quatre cursos de 60 crèdits, que al seu torn estan formats per dos semestres de 30 crèdits.

1. Crèdits de formació bàsica

La normativa estableix que hi ha d’haver un mínim de 60 crèdits de matèries de “formació bàsica”, dels quals com a mínim 36 han d’estar vinculats a alguna de les matèries de la nostra branca de coneixement. La nostra branca de coneixement és Ciències Socials i Jurídiques, i entre les seves matèries hi ha Dret (i també Economia, Història, Sociologia, Ciència Política, Comunicació, etc.).

És important tenir en compte que l’RD disposa que “seran objecte de reconeixement els crèdits corresponents a matèries de formació bàsica” de la mateixa branca (que és, recordem-ho, Ciències Socials i Jurídiques) i que “seran també objecte de reconeixement els crèdits obtinguts en les altres matèries de formació bàsica que pertanyin a la branca de coneixement del títol al qual es pretén accedir” (RD, III, 13).

Per aquest motiu, l’equip de govern considera que cal intentar la màxima transversalitat possible en aquests 60 crèdits, i evitar, en la mesura possible, incloure-hi assignatures que formin part del nucli dur del grau i, doncs, que tinguin un alt perfil d’especialització, vist des del conjunt de les ciències socials i jurídiques. Si entre les matèries bàsiques, però, calgués incloure-hi alguna assignatura, o part d’alguna assignatura, considerada essencial per al grau, aleshores caldria preveure els mecanismes o les passarel·les adequades perquè cap estudiant no deixés de fer aquella matèria.

També es considera que, en el primer curs, caldria evitar la fragmentació dels 60 crèdits en un nombre excessiu de matèries i, doncs, que caldria integrar les matèries bàsiques en un nombre no superior a vuit. Cada matèria podria incloure diverses assignatures; es podrien recollir continguts que actualment formen part d’assignatures obligatòries i optatives; i podrien procedir de diverses àrees de coneixement.

Entre les matèries de formació bàsica es proposen les següents:

- Matèria d’introducció al dret
- Matèria d’introducció al sistema polític i constitucional
- Matèria de caràcter històric
- Matèria d’introducció a l’economia
- Matèria de metodologia (amb una denominació encara per decidir, però que inclouria: tècniques d’expressió oral i escrita, argumentació, maneig de bases

de dades, utilització del CRAI, TIC i informàtica jurídica, tècniques d'estudi i del treball universitari, etc.)

2. Matèries obligatòries

Les matèries obligatòries, formades per assignatures i organitzades, o no, en mòduls, configuren el tronc central del grau a partir de les competències que integren el títol. És important preveure els sistemes de prerequisits i incompatibilitats de matèries i/o assignatures que siguin necessaris en cada grau per garantir que els itineraris acadèmics que seguiran els estudiants tinguin la màxima coherència.

Seria convenient que aquestes assignatures fossin de sis crèdits (semestrals) o de nou crèdits (anuals).

3. Crèdits d'optativitat

La normativa estableix que hi ha d'haver necessàriament entre sis i 30 crèdits d'assignatures optatives, el límit superior de les quals es pot ampliar fins a 42 si s'hi incorpora una oferta de "pràctiques externes optatives". A més a més, la Facultat podrà disposar que es puguin reconèixer un màxim de sis crèdits per certes activitats, també taxades, que realitzi l'alumnat. Però aquest reconeixement de crèdits serà a compte de crèdits d'assignatures optatives. I, finalment, la Facultat pot disposar, si així ho programa un *minor*, que és la possibilitat que té l'estudiant de seguir una oferta de matèries d'altres graus que el pla d'estudis hauria determinat.

S'ha de tenir en compte que la UB estableix que els estudiants podran escollir entre una oferta màxima del doble de crèdits d'assignatures optatives, sempre calculat sobre un màxim de 30 crèdits. Segons aquest paràmetre, l'"oferta" màxima d'optativitat seria de 60 crèdits. Això no obstant, la UB tindrà en compte el nombre d'estudiants d'entrada i un nombre mínim d'estudiants per assignatura, la qual cosa podria implicar un cert increment de l'oferta d'assignatures optatives.

L'equip de govern proposa, en primer lloc, que hi hagi una franja alta d'optativitat (de 30 crèdits o més); que, en tot cas, aquesta oferta d'optativitat estigui degudament vertebrada i sigui dirigida i orientada vers els estudiants i que, en conseqüència, hi hagi la possibilitat d'obtenir mencions en el suplement del títol. Els estudiants que superessin un nombre aproximat de 30 crèdits d'una oferta ordenada d'assignatures optatives, obtindrien la menció corresponent. Hi podria haver un màxim de quatre mencions possibles i també l'opció de "no-menció" quan l'estudiant optés per assignatures que no conduïssin a cap d'aquestes. Les mencions podrien estar vinculades tant al treball de fi de grau com a les pràctiques externes.

No es descarta, amb caràcter general, l'existència d'un *minor*, serà cada comissió promotora la que avaluarà la pertinència d'aquesta opció.

4. Pràctiques externes

La normativa autonòmica obliga a preveure o programar pràctiques externes; per als estudiants, però, aquestes pràctiques poden tenir caràcter obligatori o optatiu, segons que s'hagi establert en el pla d'estudis, i en cap cas no poden superar els 60 crèdits. Si el centre decideix no fer-les obligatòries, la UB "recomana" que, com a mínim, se'n programin sis crèdits d'optatives. En aquest cas, a més, la UB permet que augmenti l'espai d'optativitat fins a 40 crèdits. Per contra, si el centre les programa com a obligatòries, han de tenir una valor de 12, 18 o 24 crèdits i, a més, juntament amb el treball de fi de grau (que sí que és obligatori d'incloure), no podran excedir els 30 crèdits.

L'equip de govern considera que si un grau te "vocació" o probabilitats de ser finalista (i aleshores la Facultat no ofereixi un màster de continuació natural, o bé quan una part important dels seus estudiants no està previst que cursin cap màster posterior) i, a més a més, habilita per a l'exercici professional, en aquest cas, sembla raonable programar pràctiques obligatòries. Per contra, si un grau dóna pas als estudis de màster (perquè el centre ho ha previst així, o perquè és probable que molts estudiants adoptin aquesta pràctica per diferents motius) i, a més, no habilita per a certs exercicis professionals, aleshores semblaria raonable desplaçar els pes central de les pràctiques als estudis de màster i programar-ne d'optatives en el grau per complir l'obligació legal de fer-ho.

Les pràctiques externes, tant si són obligatòries com si són optatives, podrien estar vinculades a les mencions al títol de grau.

5. Treball de fi de grau

L'RD fa obligatori el treball de fi de grau, que ha de tenir entre sis i 30 crèdits. És important que estigui orientat a l'adquisició i avaluació de competències associades al títol. El treball de fi de grau i les pràctiques externes obligatòries no poden excedir, junts, els 30 crèdits.

La proposta de la Facultat és donar relleu, importància i transcendència a aquest treball, i per això no descarta atorgar-li 12 crèdits. El treball de fi de grau no hauria de ser un encàrrec o un treball monolític, sinó una realització complexa i integradora de competències i habilitats diferents. Es podria tractar d'un treball que reunís un conjunt de proves i d'exercicis, d'índole diversa —teòrica, pràctica, etc.— que permetin valorar les competències associades al títol de grau.

6. Idiomes moderns (tercera llengua)

L'RD no regula la inclusió d'un idioma modern en el pla d'estudis, però la Generalitat ho exigeix i la UB ho regula. Segons aquesta regulació, entenem que no afecta l'"arquitectura" del pla d'estudis, sinó que la Facultat haurà de

prendre mesures d'ordenació acadèmica quan el nou pla d'estudis estigui en funcionament, i això no treu que s'hagin de preveure actualment.

L'equip de govern de la Facultat descarta que s'imparteixin classes d'anglès estàndard —o d'una altra llengua—, ni en el format de matèries bàsiques ni com a matèries obligatòries. En canvi, considera que cal simultaniejar diferents opcions: defensa del treball de fi de grau en anglès (o una altra llengua, si és viable), crèdits obtinguts d'assignatures impartides en anglès en ensenyaments de la Facultat, programes de mobilitat reconeguts per la Facultat i acreditació de nivells segons els criteris fixats per la UB.

A més, la Facultat intentarà que s'estenguin els cursos de llengües estrangeres impartits a la Facultat (fora del pla d'estudis, però) per l'EIM de la UB, i considera que es podrien explorar sistemes per estimular aquest estudi de llengües a través de l'EIM.

7. Reconeixement acadèmic de crèdits

Es proposa incloure el màxim de sis crèdits de reconeixement acadèmic en els mateixos termes que assenyalen l'RD i la UB (són a compte de crèdits d'optativitat).